

Sammendrag av rapporten

**«Helse og kirke.
Kartlegging av diakonalt
helsearbeid innen
Den norske kirke»**

Forfattere: Olav Helge Angell
og Anne Schanche Kristoffersen

Rapport nr. 3/2005, Avdeling for forskning og utvikling

ISBN 82-8048-052-8

Rapporten "KIRKE OG HELSE. KARTLEGGING AV DIAKONALT HELSEARBEID INNEN DEN NORSKE KIRKE" kan bestilles fra biblioteket ved Diakonhjemmets høgskole. www.diaconhjemmet.no/biblioteket

Bakgrunn

Helse- og omsorgsdepartementet og Den norske kirke ved Kirkerådet har fra 1996 hatt et samarbeid som bl.a. er omtalt i St. meld. nr. 26 (1999 - 2000) Om verdier i den norske helsetjenesten. Bakgrunnen for samarbeidet er spørsmålet om hvordan kirken og helsetjenesten sammen kan møte utfordringene i helsetjenesten. Hva har helsetjenestene og kirken som felles utfordringer og på hvilken måte kan partene ha nytte av samarbeid med hverandre?

Kirken representerer her både de sentralkirkelige organer, kirkelige institusjoner og de enkelte menighetene på lokalt plan i Den norske kirke. Målet med den foreliggende rapporten er å vise hva slags "diakonalt helsearbeid" menighetene utøver på lokalt plan og hvordan arbeidet inngår i samarbeid med offentlige organer. Videre er det et ønske med rapporten å peke på områder der samarbeidet kan utvikles og styrkes. Helsearbeid kan i denne sammenhengen forstås i vid betydning, og favner virksomhet som vi også kan kalle velferdsarbeid. Kartleggingen omfatter også en vurdering av hvordan menighetene ser på seg selv som velferdsaktør, hva de tenker er viktig å drive med i det diakonale arbeidet og hvordan de vurderer relasjonen mellom kommune og lokalsamfunn.

Resultatene i kartleggingen sees i lys av tre bakgrunnsvariabler. Den første er hvilket bispedømme menighetene tilhører. Variabelen er valgt for å si noe om regionale forskjeller mellom menighetene. Den andre er om menighetene har en diakonressurs (enten diakon, diakonarbeider eller ungdomsdiakon) og er valgt for å si noe om bemanningssituasjonens betydning for menighetens diakonale arbeid. Den tredje er kommunestørrelse og er valgt for å si noe om betydningen av folketall. Det er viktig å presisere at data i rapporten er menighetenes rapportering og definering av sitt diakonale helsearbeid, og representerer i så måte kun den ene parten i et eventuelt samarbeid. Rapporten har samtidig det som mål at ansatte i offentlige instanser kan ha nytte av informasjon om hva slags arbeid som foregår i menighetene, og vurdere potensialer for samarbeid i kjølvannet av dette.

Menighetenes diakonale orientering

Å møte menneskers åndelig behov, drive sjelesorg og utruste og rekruttere frivillige medarbeidere er de tre områdene for diakonal virksomhet som menighetene vurderer høyest uavhengig av om menighetene driver virksomheten eller ikke. Alle disse tre områdene er knyttet til kirkens egenart, vurdert som en forvalter av åndelige verdier og som en frivillig aktør i forhold til velferdsarbeid. Går man dypere ned i analysen av menighetenes vurderinger av hva som er viktig diakonalt arbeid finnes det grunnlag for å definere fem diakonale profiler som menighetene tillegger ulik betydning. Den dimensjonen menighetene tillegger størst betydning, er den omsorgsorienterte profilen der menighetene vurderer tiltak som besøkstjeneste, sorggrupper, ungdomsdiakoni og arbeid blant mennesker med rusproblemer høyt. Menighetene tillegger også den samarbeidsorienterte profilen; som kjennetegnes av en orientering der samarbeid med kommunen

gjennom lokale samarbeidsgrupper, kriseteam og samarbeid med ideelle og humanitære organisasjoner og institusjoner i nærmiljøet, og den kirkeorienterte profilen; som innebærer en vektlegging av religiøse aktiviteter som bønnegrupper, alphakurs og sangkor for barn, stor betydning. De profilene menighetene tillegger minst vekt er den politiske- og nødsorienterte profilen som innebærer en vektlegging av krise- og nødsarbeid på den ene siden og internasjonalt politisk arbeid på den andre, og den institusjonsorienterte profilen som kjennetegnes av at det å drive institusjoner er viktig, gjerne i samarbeid med kommunen. Det å ha diakon påvirker menighetenes diakonale orientering. Ut fra den foreliggende analysen gjelder det særlig i vurderingen av hvor stor betydning en politisk og nødsorientert diakoniprofil og en omsorgsorientert diakoniprofil har.

Flest menigheter tillegger altså den omsorgsorienterte diakonien mest betydning i deres vurderinger av hva som er viktig diakonalt arbeid. Den samarbeidsorienterte modellen blir også tillagt stor betydning av mange menigheter. Dette sier oss noe om at mange menigheter setter samarbeidet med offentlige og frivillige instanser høyt i sitt diakonale arbeid og at mange menigheter, i alle fall i teorien, er åpne for å utvikle og styrke det lokale samarbeid med offentlige instanser. Fra menighetenes vurderinger av hva som er viktig diakonalt arbeid skal vi gå over til å se på menighetenes diakonale praksis.

Organisering av det diakonale arbeidet

Diakon er en stillingstype innenfor Den norske kirke som er ansatt for å ivareta og lede menighetenes diakonale arbeid. Det å ha diakon eller ikke vil i så måte være et viktig prinsipp i forhold til kvantitet og kvalitet i det diakonale arbeidet. En tredjedel av menighetene i utvalget har diakon. Diakonkningen er langt større i Oslo enn i andre deler av landet, og lavest i de tre nordligste bispedømmene. Hvis vi tar med diakonarbeideren (ansatt i diakonstilling uten formell kompetanse) og ungdomsdiakonen (diakon ansatt for å arbeide spesielt med ungdom) har snaut halvdel av menighetene i utvalget en diakonressurs i menigheten enten alene eller sammen med andre menigheter.

Er det så bare diakonen som driver diakonalt arbeid? Undersøkelsen viser at også mange andre yrkesgrupper i menigheten er involvert i det diakonale arbeidet. Et stort flertall av menighetene i utvalget oppgir at presten er involvert i diakonalt arbeid, og i mange tilfeller der det ikke er ansatt diakon, vil det være sognepresten som leder det diakonale arbeidet. Kateket er en yrkesgruppe som er ansatt i menighetene for å drive undervisningsarbeid i forhold til barn og ungdom. To femtedeler av menighetene i utvalget som har denne yrkesgruppen oppgir at den er involvert i diakonal virksomhet. Dette sier noe om at mange menigheter definerer diakonalt arbeid bredt, som noe som angår alle aspektene ved det kirkelige liv.

De frivillige er også involvert i ledelsen av det diakonale arbeidet. Godt og vel halvdel av menighetene i utvalget har et diakoniutvalg som bistår diakonen (eller sogneprest e.l.a)

i planlegging og utforming av det diakonale arbeidet, andre råd og styrer i menighetene har også noe av samme funksjon. En drøy tredjedel av menighetene har utviklet årsplaner for det diakonale arbeidet, her er det et stykke vei å gå før alle menigheter har årsplaner for det diakonale arbeidet.

Drift og betjening av institusjoner

Per i dag fungerer ca en tidel av menighetene i utvalget som serviceytere for det offentlige gjennom drift av institusjoner, primært barnehager, men også alders- og sykehjem. Mye tyder imidlertid på at dette er en type virksomhet som menighetene i mindre og mindre grad utfører. Dette stemmer overens med teorien i form av at få menigheter tilla en institusjonsorientert profil stor betydning. Det er flest menigheter som driver institusjoner i Oslo-regionen, mens det i de nordligste fylkene bare er få menigheter som driver denne type virksomhet.

Menighetene i Den norske kirke har allikevel en viktig rolle i forhold til institusjoner, men da som en komplementær serviceyter av mer kirkelige tjenester, som andakt/gudstjeneste og besøk(sjelesorg), samt i form av sosiale samlinger. Dette gjelder i første rekke alders- og sykehjem. Det interessante her er at denne type aktivitet finnes over hele landet, i små og store menigheter og i menigheter med og uten diakon. Det å ha diakon påvirker imidlertid hvilke tilbud som gis. Menighetene har i større grad sosiale samlinger og besøk som tilbud til institusjonen når de har ansatt diakon.

Kontakt- og fellesskapsbyggende arbeid

De aller fleste menighetene i utvalget driver det vi kan kalle kontakt- og fellesskapsbyggende arbeid. Denne kategorien omhandler alt arbeid som har som sitt formål å skape kontakt og fellesskap mellom mennesker, og favner aktiviteter fra babysang, småbarnstreff, speider, ungdomskafé og trim for eldre til sorggrupper, værested for rusavhengige og besøkstjeneste for somatisk syke. Mange av disse aktivitetene har karakter av å være primærforebyggende arbeid, spesielt barne- og ungdomsarbeidet. Andre tiltak har karakter av å være sekundær eller tertiærforebyggende, som arbeid rettet mot rusavhengige, folk med psykiske lidelser osv.

De målgruppene flest menigheter har arbeid i forhold til er barn og eldre. Mye menighetsarbeid med lange tradisjoner er arbeid rettet mot disse gruppene. Ungdom er en gruppe som har fått økt oppmerksomhet som målgruppe for diakonale tiltak de siste årene, og halvdel av menighetene i utvalget har arbeid med denne målgruppen. Flere menigheter har sågar ansatt ungdomsdiakoner bl.a. til å drive lavterskeltilbud for ungdom.

Ensomme og sørgende er en annen viktig målgruppe for det diakonale arbeidet i menighetene. Mange menigheter tilbyr ensomme og sørgende enten besøkstjeneste eller sorggrupper. Andre målgrupper, som menighetene har tilbud for, er familier, somatisk syke, psykisk utviklingshemmede, flyktninger/innvandrere, mennesker med psykiske lidelser og rusavhengige.

Hvilke faktorer påvirker om menighetene driver arbeid rettet mot ulike målgrupper? Det å ha diakon viser seg svært viktig i forhold til om menighetene driver kontakt- og fellesskapsbyggende arbeid, uansett hvilke målgrupper det gjelder. Kommunestørrelse er også viktig, dette gjelder i hovedsak for arbeid rettet mot aldersgruppene, men derimot ikke i arbeid rettet mot ensomme/sørgende, psykisk utviklingshemmede, flyktninger og innvandrere, mennesker med psykiske lidelser/selv-mordstruede og rusavhengige. Dette forsterker betydningen diakonen har for om menighetenes engasjement i denne type arbeid.

I forhold til mange av målgruppene som er spesifisert i undersøkelsen, er Oslo og delvis Borg de bispedømmene der størst del av menighetene i utvalget har et engasjement. Det er allikevel interessant å se at andre bispedømmer utmerker seg i forhold til enkeltgrupper; Møre har mest arbeid rettet mot psykisk utviklingshemmede, Hamar har mest arbeid rettet mot flyktninger/innvandrere, Stavanger har mye arbeid rettet mot ensomme og sørgende og Agder har mye arbeid rettet mot rusavhengige.

Det kontakt- og fellesskapsbyggende arbeid som drives av menighetene, er stort i omfang, det omfatter mange målgrupper og strekker seg over et bredt spekter av aktiviteter. Aller mest arbeid blir drevet i forhold til barn, eldre og ensomme/sørgende. Mange av aktivitetene inngår i den omsorgsorienterte diakoniprofilen, og vi ser at det er god sammenheng mellom praksis og teori når mange menigheter ga denne profilen stor betydning.

Diakoni i gudstjenesteliv og sjelesorg

Noe av det diakonale arbeidet i menighetene bærer preg av å være orientert mot den gudstjenestefeirende menighet. Diakonien har en egen dag i kirkeåret (14. søndag e. pinse) som feires av en tredjedel av menighetene i utvalget. Halvdel av menighetene bruker gudstjenester gjennom kirkeåret til å fokusere spesielle målgrupper eller tematikk knyttet til diakoni, f.eks. etterlatte, menneskerettigheter/ bistand, integrering av psykisk utviklingshemmede, miljøvern og eldre. Diakonien har også sin plass i tilretteleggingen av og rammen rundt gudstjenesten. Svært mange menigheter har kirkekaffe i etterkant av gudstjenesten og kirkeverter som ønsker velkommen til kirken. Et viktig tema her er tilrettelegging for funksjonshemmede. Under halvdel av menighetene i utvalget har rullestolrampe, teleslynge, stor skrift i bøker eller andre tiltak som gjelder tilrettelegging av gudstjenesten. Her er det enda et stykke vei å gå før alle kirkene er tilrettelagt for funksjonshemmede.

Sjelesorg er en tjeneste kirken alltid har tilbudt gjennom prestedtjenesten. En del menigheter tilbyr også sjelesorg utover det presten utøver, spesielt gjennom diakonen. I denne sammenheng har vi spurt menighetene i hvilken grad de opplever at kommunalt ansatte henviser mennesker til sjelesorg i kirken. Det er få menigheter som opplever dette i stor grad, men ca en tredjedel av menighetene oppgir at kommunalt ansatte henviser mennesker til sjelesorg i kirken

enten i noen grad eller i stor grad. Denne andelen er også større når det er diakon ansatt.

Diakoni vedrørende sosial urettferdighet og miljøvern
Diakonal virksomhet er ikke bare knyttet til omsorgsarbeid, også til materielt livsgrunnlag og sosial rettferdighet, dette er sågar et prioritert område. Bistandsspørsmål og menneskerettighetsarbeid er et område der et stort flertall menighetene har et engasjement, først og fremst gjennom innsamlingsaksjoner. Her er det lite forskjell mellom bispedømmene når det gjelder om de har et slikt engasjement.

Miljøvern er et annet område der en liten del av menighetene har et engasjement. Her har noen menigheter satset bredt ved å markedsføre seg som grønn menighet med en vektlegging av miljø, forbruk og rettferdighet. Slike aktiviteter er noe mer utbredt i menigheter med diakon.

Bare et lite antall menigheter i utvalget har aktiviteter rettet mot sosial urettferdighet i det norske samfunnet. Denne kategorien fanger opp de menighetene som driver politisk arbeid. Samtidig vurderer menighetene det å være de svakest røst i norsk offentlighet som en viktig diakonal oppgave. Her ser vi at det er et språk mellom teori og praksis. Å drive påvirkningsarbeid for helse- og sosialreformer er imidlertid en diakonal aktivitet som menighetene vurderer lavt. Det å ha diakon har ingen betydning for om menigheten er politisk aktiv eller ikke. Skal en frivillig aktør (noe man kan analysere kirken som) samarbeide med det offentlige kan det å samtidig innta en sterk politisk posisjon være problematisk. Man står i en rollekonflikt der man på den ene siden er vaktbikkje, og på den andre siden fungerer som serviceyter for det offentlige, avhengig av økonomiske midler. Det er få menigheter i Den norske kirke som står i et slikt dilemma og man kan også stille spørsmålet om flere burde vært det. Aktiviteter rettet mot sosial urettferdighet og miljøvern er mest utbredt i Oslo og Sør-Hålogaland, samt Bjørgvin i forhold til miljøvern og Stavanger i forhold til aktiviteter rettet mot sosial urettferdighet.

Praktisk hjelp til vanskeligstilte er en fjerde kategorisering av denne type arbeid. En fjerdedel av menighetene oppgir at de gir bl.a. økonomisk hjelp til vanskeligstilte, praktisk råd og veiledning, barnevakt og leksehjelp. Slike aktiviteter er mest utbredt i Oslo og minst utbredt i de nordligste bispedømmene, og både diakon og kommunistørrelse har en effekt for om menighetene driver slikt arbeid.

Disse tiltakene inngår delvis i en politisk og nødsorientert diakoniprofil. Som vi så hadde denne profilen samlet sett en svakere betydning enn den omsorgsorienterte og den kirkeorienterte. Allikevel er det mange menigheter som spesielt har et engasjement i bistandsspørsmål/menneskerettighetsarbeid.

Diakonien utøvere – betalt eller ubetalt arbeid
Rekruttering og utrustning av frivillige er et arbeid som menighetene vurderer høyt som viktig diakonalt arbeid. I

forhold til å drive kirkelig velferdsarbeid er tilgang på frivillige helt nødvendig for å holde aktiviteten oppe. I hvor stor grad er så frivillige involvert i det diakonale arbeidet?

Å yte tjenester i forhold til institusjonene er først og fremst utført av ansatte alene, for alle institusjoner i mer enn halvdel av tilfellene, eller av ansatte i samarbeid med frivillige. Bruk av frivillige er størst i forhold til aldergruppene og familier, der flere tiltak er drevet bare av frivillige enn de som er drevet bare av ansatte. Når det gjelder arbeid rettet mot de spesielle målgruppene, er bildet litt annerledes. Her drives en større del av tiltakene bare av ansatte, dette er tydeligst i forhold til arbeid med mennesker med psykiske lidelser og/eller selvmordstruede. Dette kan tolkes som en profesjonalisering av diakonien rettet mot disse gruppene og et økt behov for veiledning av frivillige. Slik sett blir ansatte som har fagkompetanse relevant for den situasjonen som disse målgruppene befinner seg i, nødvendig i utføring av kontakt- og fellesskapsbyggende arbeid. I arbeidet rettet mot mennesker i en spesiell livssituasjon, viser det seg at menigheter med diakon i større grad rapporterer at arbeidet utføres av "frivillige + ansatte" i forhold til "bare ansatte", enn i menigheter uten diakon. Dette kan vi tolke dit hen at diakonen har en rolle i forhold til de frivillige, og påvirker i hvilken grad frivillige er involvert i tiltakene.

Samarbeidsrelasjoner i menighetsdiakonien

Menighetens samarbeid med offentlig sektor strekker seg fra samarbeid eller kontakt i enkeltsaker til formalisert samarbeid over tid, f.eks. gjennom drift av institusjoner, ungdomskafé eller frivillighetsentral. Ved å bruke en bred samarbeidsvariabel som favner hele denne bredden, samarbeider alle menighetene i utvalget med en eller annen offentlig instans. Flest menigheter oppgir at de samarbeider med alders- og sykehjem og mye av dette samarbeidet er som vi vet betjening av institusjoner. Mange menigheter samarbeider også med skoler og barnehager. I forhold til mer spesialiserte offentlige tjenestetilbud er psykiatri den instansen som flest menigheter i utvalget samarbeider med. Dette gjelder snaut halvdel av menighetene i utvalget. Mye av dette samarbeidet er kontakt i enkeltsituasjoner. Vel en tredjedel av menighetene i utvalget samarbeider med det offentlige om omsorg for psykisk utviklingshemmede, med etat for kultur og fritid og med politi, mens en snau tredjedel av menighetene samarbeider med de offentlige hjemmetjenestene, med sosialtjenesten og helsestasjon. En fjerdedel av menighetene samarbeider med flyktningtjeneste, mens noen færre menigheter samarbeider med rusomsorg, barnevern og arbeidskontor. Dette er en ganske imponerende oversikt som viser at det er mye kontakt mellom menighet og kommunale/offentlige instanser. Agder er det bispedømme som generelt har den sterkeste samarbeidsprofilen (samarbeider mest med flest) i forhold til denne variabelen, sammen med Oslo, Borg og Stavanger. Nidaros har den svakeste samarbeidsprofilen. Det å ha diakon gir seg utslag i forhold til mange av disse instansene, utenom kultur og fritid, politi og barnevern. Kommunistørrelse har samlet sett mindre effekt, men gir seg utslag i forhold til barnehage, omsorg for psykisk utviklingshemmede, hjem-

metjeneste, helsestasjon, flykningstjeneste. Her spiller det nok en rolle at samarbeid med både hjemmetjeneste og helsestasjon er mest vanlig i Oslo. Hvor tett dette samarbeidet er som her er målt, kan man imidlertid stille spørsmålsteget ved.

Samarbeid i kontakt- og fellesskapsbyggende arbeid representerer et forholdsvis tett samarbeid. Eksempel på slikt samarbeid er organisering av sorggrupper i samarbeid med frivillighetssentral, besøkstjeneste i samarbeid med hjemmetjeneste eller småbarnstreff i samarbeid med helsestasjon. Med det forbehold om at vi her kan stå overfor manglende rapportering, er det få menigheter som oppgir at de samarbeider med offentlige instanser i dette arbeidet. Tallene er relativt sett noe høyere i forhold til arbeid rettet mot mennesker i en spesiell livssituasjon, men fremdeles lave. Hva kan dette skyldes? Regner menighetene i sitt kontakt- og fellesskapsbyggende arbeid som "sitt eget"? Ser menighetene ingen nytte i å samarbeide? Noen av tiltakene har innholdselementer som et offentlig tiltak rettet mot samme målgruppe ikke ville hatt, i form av andakt, bønn osv. På den andre siden har mange av de kontakt- og fellesskapsbyggende tiltakene menighetene tilbyr en mer allmenn forebyggende karakter, f.eks. lavterskeltilbud rettet mot ungdom, væresteder og kafé rettet mot ulike målgrupper, sorggrupper, samlivskurs osv der et samarbeid ville være nyttig for begge parter. Mange menigheter samarbeider ellers både med indre- og ytre misjonsorganisasjoner, andre kristne organisasjoner og andre frivillige organisasjoner i det kontakt- og fellesskapsbyggende arbeidet.

Å delta i samarbeidsfora med kommunen representerer også en tettere form for samarbeid. En sjettedel av menighetene har et slikt samarbeid med kommunen. Det dreier seg her bl.a om fora vedrørende forebyggende arbeid for barn og unge, sorgarbeid, eldres situasjon og besøkstjeneste. Diakonen har stor betydning for om menigheten deltar i slike fora.

Lokalt krisearbeid er et annet felt mange menigheter samarbeider med det offentlige om, enten gjennom lokale kriseteam eller andre former for kriseberedskap. Dette samarbeidet er uavhengig av kommunestørrelse og om menigheten har diakon.

Den lokale frivillighetssentral er en instans som bygger bro mellom frivillige organisasjoner og kommune. Av de menighetene som ligger i en kommune med frivillighetssentral, er det to tredjedeler av menighetene som samarbeider. Dette viser at det er en relativt stor kontakt mellom menighetene og frivillighetssentralen. Her forholder det seg slik at både menigheter med diakon og menigheter i kommuner med høyere innbyggertall i større grad samarbeider med frivillighetssentralen. Ettersom menighetene i stor grad må og vil basere sin virksomhet på frivillig innsats, er det her et potensial som bør utnyttes. Et samarbeid med frivillighetssentralen – der slik finnes – burde være en selvfølge der begge parter kunne dra nytte av hverandres lokalkunnskap og ressurser. Samlet sett ligger det her en utfordring til menighetene som ikke har slikt samarbeid, ikke minst i de menighetene som har diakon.

Et mål på tetthet i samarbeidet får vi ved å slå sammen variablene "deltakelse i samarbeidsfora med kommunen", "samarbeid med frivillighetssentralene", "samarbeid i kontakt- og fellesskapsbyggende arbeid" og "samarbeid i arbeid rettet mot sosial urettferdighet og miljøvern". Halvdelen av menighetene har positivt svar på en eller flere av disse variablene, og kan sies å ha et tettere samarbeid med kommunen. Det å ha diakon har stor effekt på denne variabelen, også i forhold til i hvilken grad menighetene skårer på flere av disse variablene.

Hvordan vurderer menighetene relasjonen til kommunen og lokalsamfunnet? De fleste menigheter uttrykker at det er viktig å engasjere seg bredt i saker som angår lokalsamfunnet. De er derimot mer usikre på om kommunen regner dem som en ressurs i velferdssammenheng og om kommunen er opptatt av det som skjer i menigheten og det arbeidet menigheten er engasjert i. Her ligger muligens også noe av forklaringen på hvorfor menighetene ikke i større grad samarbeider i det kontakt- og fellesskapsbyggende arbeidet. Menighetene opplever også at det i stor grad er dem som tar kontakt med kommunen og ikke omvendt. Dette tilsier at det er behov for en langt større grad av kontakt og dialog mellom menighet og kommune, og menighetene etterspør indirekte at kommunen tar mer initiativ til kontakt. Hva kan grunnen være til at kommunen ikke gjør nettopp dette? Handler det om manglende bevissthet i forhold til hva menighetene kan tilby, eller handler det om manglende prioritering? Menighetene opplever at kommunen ønsker samarbeid først og fremst fordi menighetene har tillit i lokalsamfunnet og i mindre grad fordi den har en spesiell kompetanse knyttet til åndelig og eksistensielle spørsmål og har et stort aktivitetstilbud innenfor områder der kommunen har et ansvar. Om kommunen ville vurdert dette på samme måte kan ikke denne rapporten si noe om.

Sammenfatning og konklusjon

Menighetsdiakonien i Den norske kirke er et betydelig, allsidig og bredt arbeid som innebærer mange ulike arbeidsmåter, tiltak og aktiviteter rettet mot ulike målgrupper og spredt utover hele landet. Arbeidet som her er kartlagt er forankret i den lokale menighet.

Kartleggingen viser at det er et utstrakt samarbeid mellom menighet og kommunen/offentlige instanser i det diakonale arbeidet, og at det er mange samarbeidsrelasjoner å bygge videre på. Men selv om det er mange kontaktpunkter, kan det virke som det fortsatt er mange muligheter for å videreutvikle samarbeidet der dette er ønskelig for partene.

Potensial for utvikling av mer og eventuelt nærere samarbeid finnes i forhold til betjening av institusjoner, utenom alders- og sykehjem der samarbeidet allerede synes å være omfattende. Menighetene betjener i liten grad sykehus, psykiatriske institusjoner/dagsenter (både kommunal og statlig), institusjoner for rusavhengige, institusjoner/dagsenter for psykisk utviklingshemmede og funksjonshemmede og fengsel. Potensialet ligger også her i den diakonale tradisjonen der

nettopp betjening av institusjoner lenge har vært en innarbeidet tjeneste i den enkelte menighets liv.

Samarbeid med offentlige instanser i det kontakt- og fellesskapsbyggende arbeidet er relativt lite utbredt, og her ligger potensialer for større samordning og kontakt mellom menighet og offentlige instanser.

Hva kan man så gjøre for å oppnå mer samarbeid og kontakt mellom menighet og offentlige instanser? Gjensidig kunnskap og dialog om hverandres arbeid og interesse synes her grunnleggende, og data viser et behov for dette. Gjennom hele rapporten har det også vist seg at det å ha diakon både styrker menighetens diakonale arbeid, i tillegg til at det styrker samarbeidsrelasjonene til det offentlige. Som en følge av dette vil det å ansette flere diakoner, og sikre de diakonene som lever med en usikker finansiering, være viktig for å sikre og videreutvikle samarbeidet mellom menighet og offentlig sektor.

Ny rapport om felles rom mellom bydel og kirke

”- til beste for menneskene i Oslo sentrum”

Underveisrapport fra et forsøksprosjekt mellom Bydel St.Hanshaugen, Tre-foldighet og Domkirken menigheter.

Forsøket er et av programrådene i forsøks – og utviklingsprosjektet Flere og bedre som drives av Kirkelig Fellesråd i Oslo og som er finansiert av frivillighetsmidler fra Oslo kommune

Rapporten er nr. 1/2005 i rapportserien til Tellef Raustøl Rådgivning (TRR)

Rapporten kan bestilles på tlf. 91 30 29

95 eller på tellef@raustol.no

Kr. 100.- + porto

Stoltenberg uten skattelette - og uten «kristne verdier»

Nei til kommersialisering og skattelette, men ikke noe om familie og kristen forankring. Det er noe av det som skiller Stoltenberg-regjeringens tiltredelseserklæring fra Bondevikregjeringens erklæring fra 2001, skriver politisk redaktør Erling Rimehaug i Vårt Land.

Rimehaug skriver videre:

«Begge erklæringene innledes med å love en ny politisk kurs for Norge. Men det står mye likt i de to erklæringene. Forskjellene blir tydeligere hvis vi sammenligner dem.

Stoltenberg sier klart nei til skattelette, mens Bondevik lovet betydelige skattelettelser. Stoltenberg sier nei til privatisering av offentlige omsorgstjenester, mens Bondevik lovet en ny giv for konkurranseutsetting av offentlige tjenester.

Bondevikregjeringen innledet med å forankre sitt virke i «den kristne og humanistiske kulturarv». Stoltenberg-regjeringen innleder med å erklære at de vil føre en politikk for mer fellesskap og rettferdighet. Det er vel også kristne verdier, men Stoltenberg gir dem ikke noen slik merkelapp.

Like mye som det man sier, kan forskjeller leses ut av det man ikke har tatt med. Stoltenberg-regjeringen sier ingenting om familien, mens Bondevik-regjeringen hadde et eget avsnitt om å styrke familien, der foreldrenes ansvar for barna var understreket. Stoltenberg har derimot et eget avsnitt om å arbeide mot diskriminering på grunnlag av kjønn, alder, sosial bakgrunn, religion, etnisk tilhørighet, hudfarge, funksjonsnivå og seksuell orientering. Bondevik sa nei til sortering av menneskelig, mens Stoltenberg ikke nevner den omstridte bioteknologiloven.

Stoltenberg lover å legge til rette for at Den norske kirke er en åpen og inkluderende folkekirke, mens Bondevik sa at kirkens uavhengighet i åndelige spørsmål må respekteres. Ingen av dem tok stilling til statskirkespørsmålet.

Den største forskjellen er at Stoltenberg kan innlede med å konstatere at det er flertall i Stortinget for en ny politikk. Bondevik måtte nøye seg med å konstatere at det var flertall for å skifte regjering. Dermed var det innebygd i Bondeviks erklæring et forbehold om at de fikk flertall i Stortinget for det de ville. Sett i forhold til det, er det svært mye av 2001-erklæringen som faktisk ble aktuell politikk. Det som ble annerledes, henger vel så mye sammen med at verden utviklet seg annerledes enn man hadde tenkt.

Også Stoltenberg tar forbehold om at det økonomiske handlingsrommet avgjør hva som kan realiseres. Det er et viktig forbehold for en erklæring som i kortversjon kan minne om slagordet «Mer av alt».